

Зінаїда Олександрівна Самсонова. Її героїчний вчинок полягав у тому, що за 26–27 вересня 1943 року на Букринському плацдармі Зінаїда Олександрівна під щільним вогнем ворога врятувала 30 поранених бійців і сама допомогла їм переправитися на лівий берег.

Слід відзначити, що найбільшу кількість серед жінок – Героїв Радянського Союзу становили льотчиці. Зокрема, цього високого почесного звання удостоєні 83 жінки-льотчиці. Серед них були і 25 льотчиць, що проходили службу у жіночому авіаційному полку, який називали «Нічні відьми». Однією з них була українка Поліна Володимирівна Гельман. Яскравими прикладами участі жінок у розвідці є Н. Т. Гнилицька, М. О. Фортус, М. М. Бобирева. Так наприклад, М. М. Бобирева яка працювала секретарем у німецькому штабі у місті Вінниця, всю таємну інформацію, що потрапляла до її рук передавала партизанам і підпільникам.

Таким чином, можна зробити висновок, що під час Другої світової війни внесок зроблений жінками в перемогу неможна недооцінювати. Отримавши можливість вступати до лав воїнів армії, жінки та дівчата освоїли майже усі військові спеціальності і пліч-о-пліч зі своїми чоловіками, батьками і братами несли військову службу у складі збройних сил.

Одержано 25.04.2017

УДК 323.233”2001”(477)

Антон Миколайович Черніков,

курсант 1 курсу факультету № 2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. іст. наук, доцент Дедурін Г. Г.

НА ШЛЯХУ ДО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: АКЦІЯ «УКРАЇНА БЕЗ КУЧМИ» (2001 Р.)

Бурхливою та насиченою на різноманітні вагомі події виявилася українська історія останніх десятиліть. Одразу на думку спадають «Помаранчева революція» 2004 р. та події Євромайдану 2013–2014 рр., антитерористична операція (АТО), що триває з квітня 2014 р. і по теперішній час. ... За всіма зазначеними подіями, які є свідченням сили, непокірності та вольового характеру українського народу, була ще одна, що відбувалася на зорі ХХІ століття – масова акція громадянської непокори «Україна – без Кучми», учасники якої вже у 2000–2001 рр. вказали на прірву, що існувала в Україні між владою і суспільством.

Акція «Україна без Кучми» (тривала з 12 листопада 2000 по 9 березня 2001 рр.) – це сукупність протестів та мітингів в Україні, організована політичною опозицією, яка мала на меті досягти відставки тодішнього президента Леоніда Кучми та деяких його прибічників з найближчого оточення.

Що ж стало передумовою цієї акції? Після опублікування незалежним журналістом Георгієм Гонгадзе на сторінках інтернет-видання «Українська

правда» скандальної статті, в якій було викрито корумпованість найвищих ешелонів української влади, зокрема і президента, 15 вересня 2000 р. медійник зникає [1]. Через місяць, в одній з лісосмуг Київщини, знаходять його обезголовлене тіло.

28 листопада 2000 р. лідер Соціалістичної партії, народний депутат Олександр Мороз повідомив ЗМІ про наявність зв'язку між зникненням журналіста і Л. Кучмою та його найближчими помічниками. Доказом стали так звані «плівки Мельниченко» – аудіокасета співробітника Служби Охорони Президента Миколи Мельниченка, на якій було записано розмову вірогідно президента України з міністром внутрішніх справ Ю. Кравченко, де вони обговорювали діяльність Г. Гонгадзе і натякали на його можливого усуненні [2]. «Касетний скандал» викликав різко негативну реакцію суспільства і став поштовхом до початку масових мітингів проти Л. Кучми.

Щоб привернути увагу до інформації оприлюдненої О. Морозом, 15 грудня 2000 р. на Майдані Незалежності у Києві з'являються перші намети [2]. Поступово кількість протестуючих на площі зростала і 19 грудня відбулася перша велика демонстрація під стінами урядових будівель. Люди продовжували стояти на майдані до 27 січня 2001 р. після чого було завершено перший етап протестів.

В січні 2001 р. учасники акції розбили свої намети вже вздовж центральної вулиці столиці – Хрещатика, тим самим розпочавши її другий етап. На той момент, за різними оцінками, протестуючих налічувалося понад 50 тисяч [1]. У січні – лютому 2001 р. протести відбувалися мирно, без будь-яких істотних заворушень. Проте низка подій на початку березня привела до загострення протистояння.

1 березня, за рішенням Київської міської влади, розпочалося силове знесення наметів демонстрантів. Це співпало з наближенням дати вшанування пам'яті великого українського письменника Т. Шевченка, у зв'язку з чим, учасники акції планували завадити Л. Кучмі взяти участь в урочистостях з цього приводу.

В ніч з 8 на 9 березня 2001 р. до парку Шевченка прибули автобуси з понад 2 тис. міліціонерів. Уранці 9 березня туди прибув президент, маючи на меті покласти квіти до пам'ятника Т. Шевченка. Водночас, демонстранти намагалися продертися крізь міліцейське кільце і не дати йому це зробити. Правоохоронці затримали декількох протестуючих. Ситуація почала стрімко загострюватися. «Наш протест мав мирний характер. Як тільки він перейшов у немирні рамки, – згадував один із координаторів акції «Україна без Кучми» Володимир Чемерис, – це означало поразку руху. Але з іншого боку, події 9 березня були вигідні владі» [3].

Близько другої години дня демонстранти організували марш до стін столичного управління МВС з вимогою звільнити затриманих. Вони розібрали металевий паркан та почали закидати установу курячими яйцями. Такі дії мали результат, і через півгодини затриманих почали відпускати. Після цього колона протестуючих рушила на Хрещатик через Лютеранську, де зупинилися

навпроти шеренг спецпризначенців «Беркута». З голови колони у правоохоронців знову почали жбурляти яйця. Розпочалися масові сутички. Внаслідок цього зіткнення чимало протестуючих звернулося до лікарень з тілесними ушкодженнями різного ступеню важкості.

Під вечір 9 березня відбулася жорстка «зачистка» міліціонерами учасників протестів. На київських вокзалах і станціях метро затримували україномовних людей та студентів з державною символікою. Ці події символізували завершення активної фази акції «Україна без Кучми».

Через участь у протестах було засуджено 17 чоловік, які отримали від 2 до 5 років позбавлення волі [3]. Тим не менш, цей виступ, який став свідченням становлення в Україні громадянського суспільства, надав поштовх для суттєвих змін в українському політикумі (невдовзі відбулася відставка з посади прем'єр-міністра Віктора Ющенка, який перейшов у опозицію до влади) та сприяв мобілізації свідомої частини суспільства, яка невдовзі відіграє ключову роль у здійсненні «Помаранчевої» революції 2004 р.

Список бібліографічних посилань

1. Лебедь Н. До 10-річчя «України без Кучми» // Обозреватель. Политика: сайт. 9 марта 2011 г. URL: <https://www.obozrevatel.com/politics/do-10-richchya-ukraini-bez-kuchmi.htm> (дата звернення: 20.04.2017).

2. Солодько П. 9 березня 2001 року: спогади і прогнози від ініціаторів «України без Кучми» // Українська правда: сайт газ. 9 берез. 2006 р. URL: <http://www.pravda.com.ua/articles/2006/03/9/3074768/> (дата звернення: 18.04.2017).

3. «Україна без Кучми» – вперше у незалежній Україні люди вийшли на вулиці боротися з системою // 24 канал: сайт/Телерадіокомпанія «Люкс», Телеканал новин «24». 18 серп. 2011 р. URL: http://24tv.ua/ukrayina_bez_kuchmi_vpershe_u_nezalezhniy_ukrayini_lyudi_viyshli_na_vulitsi_borotisia_z_sistemoyu_n126003 (дата звернення: 22.04.2017).

Одержано 25.04.2017

УДК 94"12"(477)

Георгій Георгійович Сухоруков,

курсант 1 курсу факультету № 2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. іст. наук, доцент Дедурін Г. Г.

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОГО КНЯЗІВСТВА ТА ЗОЛОТОЇ ОРДИ ЗА ЧАСІВ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Ще за часів перших князів та початку формування власної державності Київська Русь вела запеклу боротьбу з кочовиками: хазарами, печенігами, половцями. У XIII ст., у той час, коли давньоруська держава знаходилася у стані роздроблення, прийшла нова загроза – монголо-татари.

Розрізнені руські князівства не змогли об'єднати зусилля для відсічі ворогу. Протягом 1237–1240 рр. монголи підкорили Рязанську, Володимиро-